

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7168628

Sayı : 72079556-610-721
Konu : Soru Önergesi (7/68628)

05.10.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 03.08.2022 tarihli ve 1056558 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan SEZGİN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/68628 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan SEZGİN'e Ait 7/68628 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımızın destek ve teşvikleri ile Sağır, İşitme ve Görme Engelli bireylerin yayın hizmetlerini erişimleri için gerekli çalışmalar ilgili STK'ların katkıları da alınarak yapılmış ve RTÜK tarafından "Sağır, İşitme ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik " 11.11.2019 tarih ve 30915 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda görevlendirilen Türk İşaret Dili tercümanlarının mesleki sınav sonrası yeterliliğini elde etme koşulunun aranması konusunda RTÜK'e, RTÜK aracılığı ile de karasal yayın yapan bütün kanalları bilgilendirme yapılmıştır.

Ayrıca, ülkemizin de taraf olduğu "Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi" ve "Çocuk Hakları Sözleşmesi" engelli bireylerin erişimlerine uygun formatlarda hazırlanarak kullanıma sunulmuştur. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin erişilebilir formatına <https://www.aile.gov.tr/cyhgm/engellilerin-haklarina-iliskin-sozlesme/sozlesme-surumleri-ve-ek-protokol/gorsel-isitsel-surum/> adresinden ve "Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin erişilebilir formatına ise <https://www.youtube.com/watch?v=jCfiwVCWPj0> adresi üzerinden erişilebilmektedir.

Engel türlerinin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yaparak bireylerin yaşadıkları dezavantajları en aza indirmek amacıyla insan hakları temelinde hizmet sunumu gerçekleştiren Bakanlığımız, işitme engelli/sağır bireylerin iletişim, bilgiye erişim, toplumsal hayata katılım, kamu kurum ve kuruluşlarından hizmet alma vb. konularda yaşadığı güçlükler konusunda da çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda yürütülen bütün proje ve toplantılarda erişilebilirliğin gerekliliğinin ve öneminin bilinciyle çalışmalarını yürüten Bakanlığımız, üretilen her üründe de bu hassasiyeti göstermektedir.

Bakanlığımız bünyesinde merkez teşkilatında 4, taşrada 38 ilde 54 kişi olmak üzere ülke genelinde istihdam edilen toplam 58 Türk İşaret Dili Tercümanımız bulunmaktadır. 2022 yılında 25 İşaret Dili Tercümanı istihdamı daha planlanmaktadır. Söz konusu personelimiz Bakanlığımıza ve diğer kamu kurum ve kuruluşlara gelen sağır vatandaşların iletişim ihtiyaçlarına çeviri yaparak destek vermekte, ayrıca Bakanlığımız tarafından ve/veya kamu kurum, kuruluşları ve STK'lar tarafından düzenlenen toplantı, seminer vb. etkinliklerde işaret dili çevirilerini yapmaktadır.

Bakanlığımızda Türk İşaret Dili Tercümanlığı hizmeti vermekte olan personelimiz adli makamlarca talep edildiği durumlarda 7/24 çevirmenlik hizmeti vermektedir.

İşitme engelli vatandaşlarımızın eğitim, sosyal hayata katılım, çalışma hayatı, çevre ile etkileşim, yasal hakları öğrenme ve bunları kullanma, kamu hizmetlerinden yararlanma vb. süreçlerde iletişime, hizmete ve bilgiye erişim sorunlarının çözüme kavuşması için 7 gün 24 saat görüntülü hizmet veren AİLEM Engelsiz İletişim Merkezimiz hizmete açılmıştır. Söz konusu çağrı merkezinde istihdam edilen 8 Türk İşaret Dili tercümanı ile her an ve durumda sağır vatandaşlarımıza çeviri hizmeti verilmektedir. İşitme engelli bireyler merkezimize <https://ailemtid.aile.gov.tr/> adresi üzerinden erişebilmektedirler. Diğer yandan, merkeze erişimi daha hızlı ve etkin kılabilmek amacı ile hazırlanan AİLEM mobil uygulaması tamamlanmış olup, test çalışmaları devam etmektedir.

Alo 183 Hattına işaret dili bilen personel görevlendirilerek, işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızla, 3G uyumlu telefonlar ile hafta içi 08:00-24:00 saatleri arasında, Cumartesi-

Pazar günleri ise 08:00-17:00 saatleri arasında 0 549 381 0 183 nolu hat üzerinden görüntülü görüşme yapılabilmektedir.

Alo 144 hattına işaret dili bilen personel görevlendirilerek, işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızla, 3G uyumlu telefonlar ile hafta içi 08:00-21:00 saatleri arasında 0 549 441 21 44 nolu hat üzerinden 2022 sayılı Kanun kapsamındaki maaşlar, gıda yardımları, nakdi yardımlar, kömür yardımları, şartlı eğitim ve şartlı sağlık yardımları, eşi vefat edenlere yapılan yardımlar ve diğer yardımlar hakkında görüntülü görüşme ile bilgi verilmektedir.

Türk İşaret Dili, sağır bireyler tarafından Türkiye'nin her bölgesinde ve yaşamın her alanında kullanılan bir işaret dilidir. Dünyadaki diğer işaret dilleri gibi başka herhangi bir sözlü dilden türemeyip kendine ait dilbilgisi kuralları olan bu doğal dilin dilbilgisi kurallarını, lehçe/ağız farklılıklarını göstermek amacıyla 26 ilde toplam 113 sağır bireyden veri toplanılarak derleme çalışması yapılmış ve sonucunda elde edilen verilerle ilk defa dilin dilbilgisi özelliklerini anlatan "Türk İşaret Dili Dilbilgisi" kitabının basımı sağlanmıştır. Türk İşaret Dili Dilbilgisi kitabının İngilizce çevirisi de yapılarak basımı sağlanmıştır.

Bunun yanı sıra, doğal ve görsel bir dil olan Türk İşaret Dili ile ilgili sözcüklerin tüm anlamlarının, örnek cümlelerinin videolarla anlatıldığı, 2.000 sözcük tanımı ve 11.428 videodan oluşan Güncel Türk İşaret Dili Sözlüğü, Türk İşaret Dili öğrenmek isteyenlere, işitme engelliler okullarında öğrenim gören tüm öğrencilere, alanda Türk İşaret Dili eğitimi veren eğitimcilere hizmet götürmek için Web erişimli olarak kullanıma sunulmuştur. Söz konusu sözlük bugüne kadar yaklaşık 4,5 milyon defa kullanılmış ve ayrıca 96 farklı ülkeden erişim sağlanmıştır.

Bununla beraber mesleki yeterliliği değerlendirebilmek amacı ile Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yayımlanmış olan Ulusal Meslek Standartları İşaret Dili Tercümanlığı Rev. 6. kapsamında mesleki sınavın hayata geçirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ilgili kurumlar ve kişiler tarafından sekiz yıl içinde erişilebilir hale getirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Söz konusu Kanuna istinaden hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin uygulanması için illerde valilikler bünyesinde oluşturulan vali veya vali yardımcısı başkanlığında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları kurulmuştur. Bu Komisyonlar erişilebilirliğin izlenmesi ve denetiminin her ilde Bakanlığımız, İçişleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, Ulaştırma ve Altyapı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlıkları temsilcileri ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşmaktadır.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formlarının Bakanlığımızca belirleneceği hükme bağlanmış olup umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetlenmesi sürecinde kullanılması için 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları hakkında Genelge yayımlanmıştır.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları hakkında Genelgede "Ek I Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu" "D: Bina Girişi" bölümü hastane, adalet sarayı, il emniyet müdürlüğü, valilik, kaymakamlık, belediye ve ek hizmet binaları danışma bankosu ile banka ve noterlerin hizmet veren en az bir bankosu için "Danışma bankosunda çalışılır durumda

indüksiyon döngü sistemi var mıdır?” ve “H: Bina İçi Yatay Dolaşım” bölümü sinema salonları için “Bu mahal/mahallerde çalışır durumda indüksiyon döngü sisteminin sağlandığı, işaretlenmiş, en az iki oturma yeri bulunmakta mıdır?” soruları yer almakta olup indüksiyon döngü sistemlerinin buralarda uygulanması zorunluluğu getirilmiştir.

Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli sayılarına ilişkin bilgiler, “Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni” Bakanlığımız internet sayfasında; engellilere ilişkin veriler ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.